

Gemeente van Jezus Christus,

‘Ga nu! Giet de zeven offerschalen met Gods woede leeg op de aarde!’ Gods woede, het kan je tegen de borst stuiten. Begin oktober hebben we het over die woede uitgebreid gehad (zie preek Openb. 15). Een mooier woord, een betere vertaling is: Gods hartstocht. Daarin proef je zijn bewogenheid, zijn passie voor zijn mensen, voor het goede. En de achterkant daarvan is dat het hem niet onverschillig laat hoe het met zijn wereld en zijn mensen gaat. Israëls God, de Vader van Jezus, is een God met gevoel! Is een God die bewust kiezend zijn weg gaat. En die het niet wil en niet kan verkroppen dat zijn mensen eraan gaan, dat zijn liefde, dat hijzelf in zijn liefde, genegeerd of vertrapt wordt. Vanuit zijn passie, vanuit zijn bewogenheid, vanuit zijn hartstocht gaat hij aan het werk. En het moet gezegd: dan liegt het er bepaald niet om, in dat deel van deze ochtend.

Het gaat er ongekend aan toe, hard, radicaal, totaal. Kort op een rijtje wat er staat: alle mensen die het merkteken van het beest droegen, dé tegenstander van God, en zijn beeld aanbaden, kregen kwaadaardige en pijnlijke zweren. Het water van de zee (of de zeeën?) wordt bloed, alle zeedieren komen om. Het water van de rivieren en de waterbronnen wordt bloed. De zon verbrandt de mensen met haar vuur. Het rijk van het beest wordt in duisternis gehuld, de mensen bijten op hun tong van de pijn. De rivier de Eufraat valt droog. Er komen demonische geesten, de koningen worden bij elkaar gebracht voor de strijd op de grote dag van de almachtige God. Een ongekend zware aardbeving, alle eilanden verdwijnen, net als de bergen en er komt een vreselijke plaag van hagelstenen, loodzware stenen...

Wat moet je ermee? ... Wat willen deze vreselijke beelden je zeggen? ... Is dit nou Evangelie, goed nieuws? ...

Weet je, het zijn en het blijven harde beelden, wat ik er ook over zeg. Het harde blijft. De nare gevoelens die het misschien bij je oproept, ik neem ze niet weg. En wie er geen nare gevoelens bij heeft, vraag je eens af hoe dat komt. Zegt de Bijbel je sowieso misschien maar weinig? Of neem je alles wat er staat over die ‘andere’ kant van de HERE God maar niet te ernstig, wil je er liever niet aan en stop je het dan maar weg? ... De ‘hardheid’ blijft, dat voorop. Toch is er wel wat van te zeggen. En dan dus niet om de hardheid enigszins weg te ‘masseren’; niet om de ruwheid van hier wat af te vlakken, wat te verzachten. Maar wel om de bedoeling ervan u en mezelf te verkondigen, hoe moeilijk ook.

Het begint ermee –en dat is werkelijk geen toeval - dat de stem die zegt tegen de engelen die hun schalen met Gods hartstocht moeten leeggieten op aarde, dat die stem komt vanuit de tempel. De tempel. Dat betekent voor iedereen die het hoort: de verzoening, die heel bijzondere en heilige liefde van de HERE God voor mensen. Die God, die er in zijn liefde echt alles voor over heeft om mensen te redden, om je houvast te geven in je moeilijke leven, in de raadsels van het leven, in de chaos van de wereld. De stem komt uit de tempel. Hiervoor heeft Johannes al gezegd, dat hij de hemelse tempel zag opengaan. En hij zegt er dan bij: de verbondstent. Dat wil je bemoedigen. Hoe erg het ook is, wat je hierna hoort –en het is vreselijk!, het komt uit de tempel, het komt voort uit Gods verbondenheid met zijn mensen, met al die mensen die in Jezus geloven, die van hem hun heil

verwachten, dwars door alles heen. En het gaat inderdaad door alles heen, dat is wel helder. Want hoe je je de beelden die je ontvangt ook maar wilt duiden, ze willen je toch vooral tot ontzetting brengen. Het is echt verschrikkelijk wat er hier allemaal gebeurt. Als je dit toch moet meemaken...

En kijk, dan moet je beseffen wat de Openbaring voor boek is. De Openbaring geeft een doorlichting van de geschiedenis, niet een scenario voor de toekomst. Natuurlijk doet de toekomst mee, maar die is om zo te zeggen bijkomend. Openbaring geeft je als een soort scan een doorkijk van het leven. Als je denkt aan een volgorde waarin de dingen gebeuren, gaan gebeuren, dan moet je simpelweg zeggen dat het niet klopt. Aan het eind van hoofdstuk zes hoor je bijvoorbeeld dat de aarde flink verwoest is en dan hoor je in hoofdstuk zeven: Breng de aarde geen schade toe. Als het om een volgorde zou gaan, had er moeten staan: geen verdere schade. Het gaat om een doorlichting, niet zozeer over een voortgang, al zit die er wel bij. Van alle kanten wordt het leven doorlicht, doorgelicht. Je kunt hooguit zeggen, dat de dingen in de loop van de tijd erger worden, zwaarder. Er wordt wel het beeld van een spiraal voor gebruikt, een boor. Steeds maakt hij dezelfde beweging, het is herhaling en herhaling, en toch gaat het ook verder, dieper. Op een bepaalde manier is er in de geschiedenis voortgang, ook in de geschiedenis van God met zijn wereld. En ook in de geschiedenis van het kwaad...

En als je dan hier hoort over zeven schalen met Gods woede, zijn hartstocht, dan schrik je. En je denkt, kunt denken: zijn dus alle rampen die er gebeuren in onze wereld, zijn het allemaal straffen van God? Uitingen van zijn woede, van zijn hartstocht? Lekker is dat. Je zult maar getroffen worden door een aardbeving, door een orkaan, door een instortend gebouw, door een neervallend vliegtuig, door brand, en ga maar door. En moet je dan maar denken: oké, dit komt van God? Hier moet ik het maar mee doen? ... Dat kan toch niet! ... Maak je er dan niet van dat alles wat gebeurt aan onheil, dat dat van God afkomt? En wordt hij dan feitelijk niet gelijk gesteld met de veroorzaker van alle nare gebeurtenissen? ... Zouden de journaals eigenlijk moeten melden: vandaag is er door Gods woede een flinke bosbrand ontstaan in Australië? En: dankzij Gods hartstocht is dat hoge flatgebouw in Rio ingestort. Omdat de mensen daar niet wilden horen naar Jezus en maar hun eigen gang gingen, heeft God hen gestraft met een aardbeving. U voelt het wel, dat kan niet. ... Maar wat dan wel? ... Want al is het helemaal waar wat ik zei, wat Johannes zegt dat de stem die opdracht geeft dat de schalen van de hartstocht worden uitgegoten op de aarde, dat die stem uit de tempel komt, uit het hart van Gods liefde, dan nog... Mag je de oorzaak of de schuld van tal van rampen zo direct koppelen aan de HERE God? ... Een moeilijk probleem. En dat niet alleen voor je hersens, je hoofd, maar ook en vooral voor mijn hart, voor mijn binnenste. En ik kom er niet uit. Enigszins simpel gesteld: er zijn genoeg bijbelwoorden die God ver van het kwaad vandaan houden. Wie dus zegt dat Gods niets met rampen of ongelukken van doen heeft, heeft een zeker gelijk. Tegelijk is het ook waar dat op tal van plekken in de Bijbel God verantwoordelijk wordt gehouden voor het kwaad. Ik kom er niet uit. Wat mij wel helpt hier, is dit.

U zult het vast wel hebben geproefd toen u Openbaring 16 hoorde lezen, of meelas. Wat lijkt het veel op de zogeheten plagen in Egypte. Voordat Gods volk Israël, onderdrukt in Egypte, door de HEER bevrijd werd, vrijgelaten werd door de farao, moest er heel wat gebeuren. Tot maar liefst tien keer kwam er een of andere ramp in Egypte. Een ramp *van God!* En of dat dan de kikkers waren, de

hagel, het water dat veranderde in bloed, steeds was het afkomstig van God. En steeds liet hij het na een tijd weer ophouden. Johannes krijgt hier dus een soort parallel te zien van lang geleden. En dat betekent dat je bij de huiveringwekkende beelden dit moet bedenken. Al de plagen hier hebben twee kanten. De ene kant is het oordeel. Zoals Egypte werd getroffen door een soort eerste oordeel van God, een soort voorloper van het laatste oordeel, zo wordt hier de wereld daardoor getroffen. En dat betekent ook een andere parallel. Zoals Gods volk Israël eens bevrijd werd, het leven kreeg, toekomst, door de oordelen heen, zo geldt dat ook nu, zo is dat ook waar voor Gods volk van vandaag, voor al zijn kinderen. Het is een totaal andere manier van kijken naar allerlei vreselijks wat er gebeurt. Velen hebben bij rampen, bij beelden van lijden, de brandende vraag: God, waar bent U? Als U er bent, doe er wat aan! Laat zien dat U Koning bent! De blik hier in de Openbaring is haast tegengesteld: hier laat God zien dat hij God is, dat hij wat doet, heel wat, dat hij Koning is... Het vergt een totaal andere manier van kijken, beleven, geloven... Een manier die niet gemakkelijk is.

En natuurlijk niet, natuurlijk zeg ik niet dat je bij iedere ramp, bij welk lijden ook maar, dat je moet zeggen of geloven: dit komt van God. Besef trouwens dat ook het omgekeerde waar is: dat je ook niet te vanzelfsprekend moet zeggen dat het niet van hem komt. Wat weten wij er eigenlijk van? ...

In dit heftige hoofdstuk vallen mij nog een aantal zaken op. En die wil ik kort noemen. Het eerste is dat het allemaal achter elkaar doorgaat. 'In een strak, verbeterd schema, volgen ze alle zeven in één keer achter elkaar. Waar de zegels en de trompetten van de vorige series van zeven slagen waarschuwend aankondigden, komt het nu gepassioneerd met bakken tegelijk. Bij de vorige twee was er al een intensivering waarneembaar, nu worden ze nog ernstiger en zwaarder; in de derde ronde komt na de zevende slag de definitieve knockout. Hoewel je dat tegelijk terug moet nemen, want het betreft ook weer geen chronologische opvolging van toekomstige gebeurtenissen. Het gaat om een patroon zichtbaar te maken, dat zich altijd weer herhaalt –vandaar ook de herhalingen ...' (Jos de Heer)

Dat 'verbeterd schema' wordt af en toe onderbroken. Voor het eerst in vs.57. Dat is mijn tweede punt. Johannes vertelt dat hij 'de engel van het water' hoort zeggen: 'Rechtvaardig bent u, de heilige, die is en die was, omdat u op deze manier straft. Bloed van heiligen en profeten hebben zij vergoten, en bloed laat u hen drinken. Ze hebben het verdiend.' En dan vertelt Johannes dat hij het altaar hoort antwoorden: 'Ja, Heer, onze God, Almachtige, uw oordelen zijn betrouwbaar en rechtvaardig.' Twee dingen hierbij. Het eerste is de vraag: wie zijn wij eigenlijk in het rijke en vrije westen om haast te oordelen over hoe God omgaat met de verdrukken van onze broeders en zusters? Wie zegt trouwens dat ook wij hier niet ergens 'verdrukkers' zijn? En wie zegt dat ook wij hier niet op een heel geraffineerde manier verleid en daardoor onderdrukt worden... En het tweede is dat je in de instemming vanuit het altaar, dat is vanuit de gestorven gelovigen, de mensen die ondanks alles hebben vastgehouden aan Jezus, dat je die niet moet zien als leedvermaak, als wraakzucht. Nee, één van de rode draden van de Bijbel is: er moet recht worden gedaan. Onrecht mag niet verdoezeld worden. Ook bij vergeving moet onrecht wel eerst benoemd worden. Er is

verzoening nodig om verder te kunnen. Het is werkelijk veelbetekend dat juist vanuit het altaar de instemming komt met Gods straf, en dat hij door hen ‘rechtvaardig’ wordt genoemd.

M'n derde punt: in vers 13 hoor je een gek beeld. Uit de bek van de draak, uit de bek van het beest en uit de mond van de valse profeet –een soort antigoddelijke drieëenheid- komen drie onreine geesten tevoorschijn in de vorm van kikkers. Johannes zegt erbij: ‘Dat zijn demonische geesten die tekenen verrichten en erop uitgaan om alle koningen op aarde bijeen te brengen voor de strijd op de grote dag van de almachtige God.’ Het zegt ons profetisch dat er van tijd tot tijd antigoddelijke machten zullen opstaan en de macht in handen krijgen, nu hier, dan daar. Ik denk aan iemand als Hitler. Wat kende hij een intense haat tegen het joodse volk, tegen Góds volk! En wat heeft hij me een mensen beïnvloed en misleid. Jezus laat Johannes zien, laat ons horen, dat je altijd weer alert moet zijn. Demonische geesten, het staat tegelijk symbool voor al die zaken die je bij hem vandaan houden. Al die ideeën die je influisteren of toeschreeuwen, dat jij zelf er ook nog bent, dat er in allerlei ideologieën of religies ook wel wat goeds en waars zit, en dat je niet teveel op Jezus moet focussen of op God in de hemel.

Ons vierde punt is vers 15. Opeens wordt dat strakke ritme van om de beurt een engel die een schaal van Gods hartstocht op aarde leeggiert doorbroken. Je hoort opeens Jezus zeggen: ‘Ik kom onverwacht als een dief!’ En Johannes zegt je erbij: ‘Gelukkig is wie wakker blijft en zijn kleren aanhoudt: hij hoeft niet naakt rond te lopen en zich voor iedereen te schamen.’ Onverwacht een woord van Jezus dus. Het zet een dikke streep eronder dat je steeds alert moet zijn, dat je in heel je leven, in al je doen en laten, erop bedacht mag zijn dat hij komt. Ieder moment kan het zover zijn. En de vraag komt vanzelf op: wat werkt dat besef uit bij jou, in mijn leven, bij u?

Gelukkig is wie wakker blijft. Het is de derde van zeven zaligsprekingen in dit boek. Wakker blijven, het is: leef gelovig, wees mens zoals God het wil, in vertrouwen op Christus. Blijf wakker, dat betekent ook: blijf steeds attent, je kunt ook met alles in dit boek niet gaan berekenen hoe ver het is op Gods klok. Alles hier is niet bedoeld om te speculeren, te rekenen, maar om je klaar te doen zijn voor als het zover is. Dat heeft ook hiermee te maken. Bij een aantal van de beelden kun je denken aan ons milieu. Wanneer het gaat over het water van de zee dat bloed wordt en dat de zeedieren omkomen, dan kun je makkelijk de associatie maken met allerlei olierampen bijvoorbeeld. Of de rivieren en waterbronnen die bloed worden, wat denk je van de enorme milieuvervuiling, die ook z'n gevolgen heeft voor water wereldwijd? En bij de zon, die volgens vers 8, mensen doet verbranden met haar vuur, bij de zon kun je, terecht, denken aan de enorme klimaatverandering die wij meemaken. Wanneer heb je voor het laatst echt buiten kunnen schaatsen? Onze manier van leven die gevolgen heeft voor het milieu, is uiting van wat je van belang vindt. En daarmee zeg ik ook dit. Milieuvervuiling wil je ook wijzen op geestelijke milieubeschadiging, op wat hier zwaar getoonzet heet: demonische geesten. Het zijn alle machten die je bij Jezus vandaan willen trekken.

En ons laatste punt voor nu is de plaats Harmagedon. Dat is in heel wat kringen dé aanduiding voor de zogeheten laatste strijd tussen God en zijn tegenstander, tussen Jezus' volgelingen en de antiJezusmachten. Waar staat Harmagedon voor?

Misschien wat ontvullender: 'har' betekent 'berg', het gaat hier om de berg Magedon, het gebergte van Megiddo. Alleen... Megiddo lag in een laagvlakte en er bestaat geen berg van Megiddo of van Magdon. Oftewel, het gaat hier niet om een geografische plek, een aanwijsbare plaats waar een eindstrijd zal plaatsvinden. Hier gaat het, zoals steeds zo'n beetje in de Openbaring, om een doorlichting van de tijd, om symboliek. En wat is hier dan de symboliek? ...

Je hoort vooral drie plaatsnamen in de Openbaring: de berg Sion, Babylon en hier dus Megiddo. En later dan nog Jeruzalem, het nieuwe Jeruzalem. Sion kun je omschrijven als: de plaats van de verzoening, van Gods bescherming, van Christus' trouw. Babylon is de plaats van de antiGod macht, symbool van menselijke macht. En Megiddo staat symbool voor de constante strijd tussen die twee, tussen Sion, de volgelingen van het Lam, en Babylon, de sfeer van de macht en het geld, de autonomie. En die zullen steeds opnieuw clashen. Het zijn machten, sferen, manieren van menszijn, die totaal haaks op elkaar staan. En wij kunnen denken dat het best samen moet kunnen gaan, een beetje van dit en een beetje van dat. Maar hebben we ons dan al niet laten inpakken? Het is voor ons hier de vraag, de uitdaging, hoe we zo'n gemeente kunnen zijn, dat je zuiver blijft. Want gemiddeld hebben wij het hier zeer goed. Eigenlijk zijn we een rijke, blanke gemeente, met een bovenmodaal inkomen. En je kunt je daardoor, onbewust, laten inpakken. Maar strijd is er, en strijd hoort er te zijn.. Hier hoor je: het is een vreselijke plaag. God kan ongekend hard bij ons binnenkomen.

Van die hardheid doe ik niets af. Wel dit dus. Het komt allemaal voort uit zijn hartstocht, uit zijn gepassioneerd zijn. En het loopt hem niet uit de hand. Hij wint, zijn rijk komt. Het rijk van de arme die rijk is, van de zwakke die juist in zwakte sterk is. Amen